

- andere meer geëigende middelen zijn gevaarlijker om mee te werken of gebruik van die meer geëigende middelen kan niet redelijkerwijs van u worden gevraagd.

Deze uitzonderingssituaties zullen nauwelijks voorkomen bij reguliere werkzaamheden op hoogte zoals het verwijderen van asbesthoudende daken of het plaatsen van nieuwe dakbedekking. Mocht er wel sprake zijn van uitzonderingssituaties dan zijn er bepaalde aanvullende veiligheidseisen aan de machines, bijvoorbeeld aan maximale belading en snelheid. Meer informatie hierover kunt u vinden in de Arboregelgeving (Artikel 7.23d van het Arbobesluit).

Wat doet de Inspectie SZW?

Als de inspecteurs van de Inspectie SZW verkeerd gebruik van hijs- en hefwerktuigen met werkbakken aantreffen, dan leggen zij een boete op en/of leggen het werk stil bij de werkgever. Dit is het geval bij gebruik van een ongeschikte machine of als de gebruiksaanwijzing niet wordt gevolgd.

Indien de hef- of hijsmachine in combinatie met de werkbak niet blijkt te voldoen aan het Warenbesluit machines, zal ook inspectie plaatsvinden bij de fabrikant, de distributeurs en/of de verhuurders. Het is verboden om producten (machines) in de handel te brengen, die niet voldoen aan de regels. Marktmaatregelen en boetes kunnen worden opgelegd.

Betreft het een hef- of hijsmachine waar een persoonscertificaat voor de machinist voor vereist is? En is er sprake van verkeerd gebruik van werkbakken? Dan kan dit gevolgen hebben voor het certificaat van de machinist.

Werken met asbestgolfplaten

Gaat u asbestgolfplaten verwijderen? Dan is extra voorzichtigheid geboden. Asbestdaken zijn vaak oud en verweerd. Als u erop gaat staan, kunt u er doorheen zakken of vanaf glijden. Ook voor het verwijderen van asbestgolfplaten geldt: werk altijd vanuit de werkbak!

Voor de verwijdering van asbestgolfplaten worden wel eens hijskranen met open werkbakken ingezet. Dit is in de regel verboden voor dit werk omdat de werkzaamheden alleen al door de duur ervan, (bijna) nooit aan de uitzonderingssituaties zullen voldoen. Bovendien zijn er veiliger alternatieven. Reguliere hijskranen zijn niet bestemd voor personenvervoer en daardoor niet ingericht met de noodzakelijke veiligheidseisen die voor personenvervoer gelden. Deze werkbakken zijn namelijk heel instabiel, de kans dat mensen ervan af vallen is groot.

Deze folder is een uitgave van:

Inspectie SZW

De Inspectie SZW maakt deel uit van het
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Xerox/OBT | 100695

© Rijksoverheid | Februari 2017

Inspectie SZW
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Werken op hoogte vanuit een werkbak

Bij het werken op hoogte kan gebruik worden gemaakt van een hijs- of hefmaschine met een al dan niet geïntegreerde werkbak. Een dergelijke machine moet voor personenvervoer zijn bedoeld en ingericht, en op een juiste manier worden gebruikt. Iedereen die in een werkbak staat, moet er van op aan kunnen dat veiligheid is gegarandeerd. Daarvoor zijn regels opgesteld. In deze flyer leest u wat u moet doen om veilig vanuit werkbakken te werken.

Wat zijn veilige machines?

Koopt of huurt u een hijs- of hefmaschine met geïntegreerde werkbak (een reguliere hoogwerker) om op hoogte te werken? Dan moet deze machine bedoeld en ingericht zijn voor personenvervoer en voldoen aan de betreffende veiligheidseisen van het Warenwetbesluit Machines. Dat resulteert in een CE-markering op deze hijs- of hefmaschine.

Er bestaan ook hijs- en hefmachines met verwisselbare uitrustingsstukken, zoals een losse, niet-geïntegreerde werkbak. De machine en de losse werkbak hebben afzonderlijke CE-markeringen. Zijn deze combinaties (van hijs- en hefmachines met losse werkbakken) bedoeld en ingericht voor personenvervoer? Dan moet de fabrikant in de gebruiksaanwijzing van de machine aangeven:

- welke specifieke werkbak gecombineerd met welke machine bedoeld en ingericht zijn voor personenvervoer;

- hoe deze combinatie van losse werkbak en machine op een juiste manier voor personenvervoer kan worden gebruikt.

Voor hijs- en hefmachines die de werkbak meer dan drie meter van de grond kunnen heffen (gemeten vanaf de vloer van de werkbak), is een typecertificaat nodig. Dit geldt zowel voor machines met een geïntegreerde werkbak als voor machines met een losse werkbak. Een EU-CBI (conformiteitsbeoordelingsinstituut, voorheen NoBo) moet dit typecertificaat afgeven. Dit is vermeld op de Verklaring van Overeenstemming.

Hoe kan ik de veiligheid van de machine zelf controleren?

Enkele verplichtingen kunt u zelf, als gebruiker, controleren:

- De CE-markering moet duidelijk zichtbaar zijn op de machine (en eventueel op het verwisselbare uitrustingsstuk), naast het typeplaatje.
- De fabrikant moet bij elke machine een Verklaring van Overeenstemming leveren. Klopt de Verklaring van Overeenstemming met het type dat u heeft gekocht/ gehuurd?
- Als een hijsmachine de werkbakken meer dan drie meter boven de grond kan heffen, moet een EU-CBI een typecertificaat afgeven. Het viercijferige nummer van de EU-CBI staat op de Verklaring van Overeenstemming vermeld.
- De meegeleverde gebruiksaanwijzing moet duidelijke aanwijzingen en kaders voor het gebruik geven.

Het toekennen van een CE-markering gaat als volgt:

- Een fabrikant maakt een risico-beoordeling van de machine, die in het Technisch Dossier (TD) is opgenomen. De fabrikant zorgt ervoor dat de machine voldoet aan de essentiële veiligheidseisen;
- De fabrikant stelt een gebruiksaanwijzing op waarin aanwijzingen en kaders voor het gebruik duidelijk worden beschreven.
- Hijs- en hefmachines voor het heffen van personen en/of goederen, waarbij een gevaar voor een vrije val van meer dan 3 meter bestaat, zijn opgenomen in bijlage IV van de machinerichtlijn 2006/42/EG. Een EU-CBI (voorheen NOBO) moet worden ingeschakeld om de machine te beoordelen. De CBI geeft een verklaring van EU-typeonderzoek (ook wel genoemd een typecertificaat).
- De fabrikant stelt een Verklaring van Overeenstemming op, die hij ondertekent, waarmee hij verantwoordelijk en aansprakelijk is voor de machine. Indien een CBI is ingeschakeld volgt uit het 4 cijferig nummer op de Verklaring van Overeenstemming om welke CBI het gaat.
- De fabrikant brengt de CE-markering duidelijk leesbaar en onuitwisbaar op de machine aan, naast het typeplaatje.

- Is de werkbak voorzien van een uitschuifbaar werkplatform en kan het platform niet worden voorzien van hekwerken? Dan moet de lengte en de kwaliteit van positioneringslijnen door de fabrikant worden voorgeschreven. Aparte ankerpunten voor deze positioneringslijnen moeten in de werkbak aanwezig zijn.
- Is de werkbak voorzien van een uitschuifbaar platform? Dan moet de fabrikant ervoor zorgen dat de randbeveiliging van de zijkant van de werkbak in stand blijft tijdens het uitschuiven van de werkbak. Let erop dat het uitschuifbare platform onderdeel uitmaakt van de machine waarvoor de CE markering is aangebracht en de Verklaring van Overeenstemming is afgegeven. Als het platform in een later stadium uitschuifbaar is gemaakt door

“derden” kan het namelijk zijn dat de CE markering en de Verklaring van Overeenstemming daar niet voor zijn afgegeven en mag de machine niet worden gebruikt.

Check de gebruiksaanwijzing

Werkgevers moeten hun werknemers informeren hoe ze de machine veilig kunnen bedienen. Dit staat in de gebruiksaanwijzing. Ook zijn ze verplicht toezicht te houden op juist gebruik. Koopt of huurt u een machine om op hoogte te werken? Controleer dan of er een gebruiksaanwijzing bij is geleverd.

Hoe kan ik de machines veilig gebruiken?

Het veilig gebruik van de machine moet zijn omschreven in de gebruiksaanwijzing. In ieder geval gelden de volgende verplichtingen bij het veilig gebruik van hijs- of hefmachines en al dan niet geïntegreerde werkbak voor personenvervoer:

- De personen in de werkbak moeten zelf de werkbak kunnen besturen. Dit betekent dat deze personen beschikken over de bedieningsorganen om te laten stijgen en dalen en in voorkomend geval andere verplaatsingen uit te voeren. Tijdens bedrijf moeten deze bedieningsorganen voorrang hebben op alle andere bedieningsorganen voor dezelfde bewegingen, behalve op de noodstopinrichtingen. Dit is noodzakelijk, omdat een machinist van een afstand geen goed zicht heeft op de werkzaamheden in de werkbak zelf.
- Bevat de werkbak een openklappende reling en/of uitschuivend werkplatform? Dan moet de fabrikant in de gebruiksaanwijzing aangeven hoe valgevaar wordt voorkomen. Deze aanwijzingen moet u opvolgen. Primair moet het werkplatform voorzien zijn van leuningen of hekwerken. Alleen als hekwerken niet toepasbaar zijn vanwege het beoogde toepassingsgebied dienen andere persoonlijke veiligheidsmaatregelen, zoals gebiedsbegrenzing door positioneringslijnen met een maximale lengte te worden toegepast. Dit moeten lijnen zijn van een materiaal dat bestand is tegen het doorsnijden en schuren op scherpe en harde randen of

voorwerpen. Lengte en kwaliteit van positioneringslijnen worden door de fabrikant voorgeschreven en bij het gebruik mag daarvan niet worden afgeweken. Personen in de werkbak worden vast gelijnd aan aparte ankerpunten in de werkbak.

- Werknemers krijgen voorlichting en onderricht over de gevaren van de werkzaamheden en gedragsregels die daarbij gelden. De werkgever houdt daar toezicht op.

Werk in de werkbakken

U moet het werk vanuit de werkbakken doen. U mag niet in en uit de werkbak stappen op niet draagkrachtige ondergronden om op hoogte te werken.

In welke uitzonderlijke situaties mag een hijs- of hefwerktuig voor goederen worden gebruikt voor het vervoer van personen?

Zijn de werkbakken gekoppeld aan hijs- en hefwerktuigen alleen voor goederen bedoeld (en dus niet voor personen)? Dan mogen personen alleen in uitzonderlijke gevallen tijdelijk in de werkbak staan.

Dit zijn de voorwaarden die het Arbobesluit stelt aan de uitzonderingen. Het werk:

- vindt maar enkele keren per jaar plaats; én
- duurt niet langer dan vier uur per keer; én
- vindt plaats op moeilijk bereikbare plekken; én